

น้ำหั้นยา (ภาษาเรียกภาคกลาง)

ม้าหันยา

02

ม้าหันยา เป็นเครื่องมือชนิดหนึ่งซึ่งทำด้วยไม้เนื้อแข็ง มีราง และ
ปล่องเพื่อใช้ใส่ใบยาสูบ สำหรับหันใบยาหรือซอยใบยาให้เป็นเส้นยาว ๆ
นำไปผึ่งแดดจนแห้งแล้วเก็บไว้เป็นม้วนเป็นยาสูบ ตัวม้าหันใบยาไม้
ประกอบอยู่ ๒ ส่วน คือ ไม้ราง และไม้ปล่องหรือหู

ไม้ราง หรือ ตัวม้าใช้ไม้เป็นท่อน ๆ ถากด้วยขวานโยนเป็นท่อนไม้
สี่เหลี่ยมมีความยาวประมาณ ๑ เมตร กว้างประมาณ ๒๐ เซนติเมตร
ด้านหลังตัวม้าใช้ลิ่วและขวานเจาะร่องลึกเป็นรางใส่ใบยาสูบ ปลาย
ไม้รางส่วนใหญ่ทำเป็นหางเปิดเพราะตัดไม้ในส่วนที่ไม่จำเป็นออกไป
ทำให้ไม้รางหรือตัวม้ามีย่านักเบาขึ้น

BLESSSED LIFE CHURCH

ไม้ปล่อง หรือ หน้าม้า ซึ่งอยู่ด้านหน้า เป็นไม้แผ่น
บางมีความยาวประมาณ ๑ เมตร กว้างประมาณ ๒๐
เซนติเมตร ใส่น้ำให้เรียบเจาะปล่องเป็นวงกลมขนาดเส้น
ผ่าศูนย์กลางประมาณ ๑๕ – ๒๐ เซนติเมตร เรียกว่า หู
เจาะหู ให้รับกับไม้รางซึ่งเป็นตัวม้าพอดี ใช้ไม้ปล่องตั้งตี
ประกบกับไม้รางด้านหน้า การตีประกบต้องใช้ไม้เดือย
เป็นสลักให้ล็อกไม่ให้ไม้เดือยไพล่หัวออกมา มีเชนนั่นแล้ว
ใบมีดหันยาจะฝืนไปถูกทำให้เสียคม

Kendall Pierce

การใช้ม้าหั่นยาต้องมีม้ารองนั่งหั่นยา และมีมิดหั่นยาประกบกันใช้ไม้แผ่นยาวสำหรับนั่งตัวต่ำ ๆ ส่วนมิดหั่นยาใช้ใบเลื่อยขนาดใหญ่ ใช้เหล็กชุดลับทำคม หากต้องการให้ใบมิดหนักก็ใช้เหล็กประกบกันให้ใบใหญ่ขึ้น ใบยาสูบ ซึ่งนำมาหั่นนั้นต้องบ่มให้สุกจนใบเหลืองหรือสีคล้ำ ใสไว้ในตะกร้ายา ถ้ายาสูบอัดใส่ไม้รางซึ่งทำเป็นร่องตันเข้าไปในปล่อง ให้เต็มรู หั่นหรือซอยใบยาสูบเป็นเส้นบาง ๆ ระหว่างใช้มิดหั่นยาที่จะมี หินลับมิดวางไว้บนม้ารองหิน สำหรับลับมิดให้คมอยู่เสมอ เมื่อหั่นเป็นเส้นยาว ๆ แล้วจะมีการตากยา ส่วนใหญ่ชาวบ้านไม่นิยมปลุกยาชนิดที่หั่นเป็นเส้นชนิดนี้อีกแล้ว แต่กลับมาปลุกยาชนิดที่เรียกว่า ยาใบ โดยเก็บใบมาเสียบไม้ตากให้แห้งขายเป็นใบ ๆ เลย ฉะนั้นการปลุกยาชนิดนี้ต้องหั่นยาจึงไม่ค่อยมีใครทำกัน เพราะมีขั้นตอนวิธีการไม่สะดวกและเหนื่อยกว่าการทำยาใบ ดังนั้นการใช้ม้าหั่นยาชนิดยาเส้นจึงหาได้ยากมาก

- ๑ . ช่วย พันธุ์ทอง , นาย อายุ ๖๗ ปี บ้านเลขที่ ๑๔๘ หมู่ ๓ ต . หาดกรวด อ . เมือง จ . อุตรดิตถ์
- ๒ . ถัง ศรีพระจันทร์ , นาง อายุ ๖๔ ปี บ้านเลขที่ ๔๑ หมู่ ๒ ต . เนินกุ่ม อ . บางกระทุ่ม จ . พิษณุโลก
- ๓ . บุญเกลียว แดงโชติ , นาย อายุ ๖๘ ปี บ้านเลขที่ ๖๕ หมู่ ๕ ต . วังทอง อ . วังทอง จ . พิษณุโลก
- ๔ . ประทีป มีเกิดมูล , นาย อายุ ๖๔ ปี บ้านเลขที่ ๓๘ หมู่ ๓ ต . หาดกรวด อ . เมือง จ . อุตรดิตถ์
- ๕ . พวน จงปางมูล , นาง อายุ ๖๘ ปี บ้านเลขที่ ๑๐ / ๒ ต . แม่ปะ อ . แม่สอด จ . ตาก

